

□ **KERROIN** tuonnoin Oulun Polkupyöräyhdistyksestä vuodelta 1891, ensimmäinen lajissaan. Liekö sellaisia myöhemmin perustettukaan? Polkupyörä Oulussa on kuitenkin yhdistystä vanhempi, luultavasti tänä vuonna tasan sata vuotta.

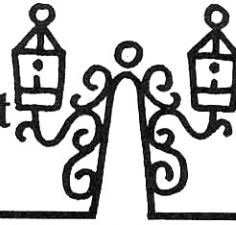
□ **KELLASTUNUT** sanomalehtileike vuodelta 1948 (Kaleva 24. joulukuuta) antaa tietää, että **John Huovinen** oli ensimmäinen oululainen, joka hankki omistukseensa polkupyörän, tietysti sellaisen isopyöräisen. Tämä oululainen merikapteenipoika, syntynyt 1862, palveli ensin Suomen 4. Oulun Tarkk'ampujapataljoonassa kaksi vuotta, ehkä 1884 alkaen, ehkä 1885. Juttuun liittyvässä valokuvassa hän on vielä asepuvussa.

Kirjoittaja (tosin nimetön), metsänhoitaja **A.W. Bergh**, vanhalle polvelle tuttu Pärin Ape tai Abe, pääättelee, että Huovinen hankki pyöränsä 1885. Huovisesta tuli sitten apteekkari. **Ina Liljeqvistin** luona otetussa valokuvassa on toinenkin pyörä omistajineen, **Arthur Aspelin**, proviisori sittemmin myös hän.

□ **BERGH** on asiantuntija, koska hänestä tuli pyörän "sukulainen". Huovinen möi pyörän hänen veljelleen, silloiselle lyseon kuudesluokkalaiselle G. Berghille, jolta pyörä siirtyi postiljooni **Herman** (Hemmu) **Kestille** ja hänen kauttaan kulkeutui vihdoin lahjoituksena Pohjois-Pohjanmaan museoon, jossa moni meistä on sen nähnyt.

□ **HERRAT** Huovinen ja Aspelin polkivat pyörillään Tornioon saakka. G. Bergh ja ruotsalaisen lyseon yläluokkalainen **Herman Kristian Granberg**, jälkimmäinen matalalla pyörällä, retkeilivät "velospeedeillään" peräti Lappeenrannassa saakka. Näihin ensimmäisiin pitkämatkanpyöräilijöihin kuului myös läänin-vankilankirjanpitäjä **Theodor Ruotzi**, ja ainakin ensimmäisiin pyöränomistajiin myös kunnallisneuvos **K.R. Åströmin** pojat, **John**, **Emanuel** (eli siis

Oulun ensimmäiset Panupyörät



Manne, sittemmin Rauhalan isäntä!) ja **Emil**, yhden yhteisen pyörän omistajia.

□ **PISIN** tiedossani oleva tuonaikainen pyörämatka on **Fritioff Strandellin**, **Knut Wasastjernan** ja **Otto Holmin** matka Pohjanlahden ympäri Tukholmaan elokuussa 1887. Kuvitelkaa: isorattaisilla pyörillä! Siinä on riittänyt kummastelemista jo tukholmalaisilekin.

□ **HAUSKOJA** juttuja näiden vuosisadantakaisten pyöräilijöiden matkoista kerrotaankin. Parhaisiin kuuluu mm. nuoreen **Teuvo Pakkalaan** sovitettu. Hän oli jossain sydän-Suo-

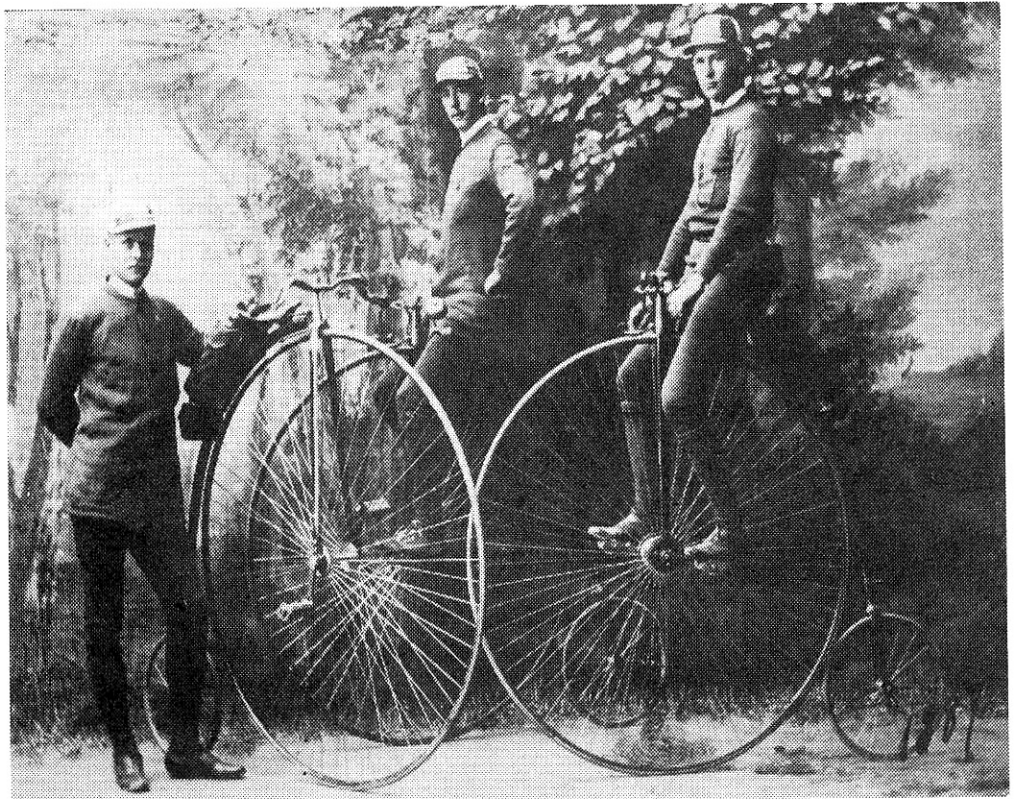
messä huristamassa hurjaa vauhtia, alamäessä kai, eikä siinä kai auttanut muu kuin antaa mennä. Tienposkessa joku akka oli siunaillut, että piru ite siinä. Pakkala olisi hihkaisut perään, että nyt ei kerinnyt, mutta ottaa palatessaan.

Pakkala oli, kuten muistettaneen, mustaverinen, suomalainen varsin erikoisen näköinen herrasmies. Innokas pyöräilijä ja hiihtäjä.

□ **LÄHES** ensimmäisiin oululaisiin isopyöräisen omistajiin kuului myös **Wäinö Calamnius**, jonka viimeksi näytin normaalin pyörän omistajana. Kahdeksannen luokan keväällä

1890 **Wäinö C.** vaihtoi itselleen kahdella kanteleella merikapteeni **Georg Braxénilta** huonokuntoisen isorattaisen pyörän, kunnosti sen, Lipposella asuessaan, satulamaakarin pajassa ja ajoi sillä sitten Oulusta Suomussalmelle. Uskoka tai älkää!

□ **PYÖRÄÄN** liittyviin muistiinpanoihini liittyy myös muistio Oulun Englundeista. Ilmeisesti kollegiasessori, sittemmin hovineuvos **Gustaf Georg Englund**, 1847-1928, kuului oululaispyöräilyn uranuurtajiin. Selvitys myöhemmin, jos...



Kolme kovaa polkijaa, Tukholman-kävijät vuodelta 1887 Fritioff Strandell, Knut Wasastjerna ja Otto Holm. Kuva Pohjois-Pohjanmaan museosta.